

MIDDEN IN DE WERELD

**BELEIDSPLAN TWEETALIG HAVO-VWO
2017-2021**

**OPGESTELD DOOR TTO-TEAM/DE SCHOOLLEIDING JUNI 2018
INSTEMMING MR OP 30 OKTOBER 2018**

Inhoud

TTO Visie en ambities in vogelvlucht	3
Doel beleidsplan	6
Opbrengsten en resultaten	7
Aannamebeleid.....	9
Werving	11
Organisatie	12
Onderwijs, didactiek en internationalisering	13
Scholing, professionalisering en kwaliteitszorg	17
Budget en facilitering	19
Bijlage 1: resultaten.....	20
Bijlage 2: lessentabellen	21
Bijlage 3: rubric bilingual attitude	22
Bijlage 4: stand van zaken scholing	23
Bijlage 5: verklarende woordenlijst.....	24

TTO Visie en ambities in vogelvlucht

Het tweetalig onderwijs krijgt op Het Schoter een rol van groeiende betekenis. De vraag is dan natuurlijk: waarom eigenlijk?

Waarom tweetalig onderwijs?

Omdat we vinden dat we leerlingen goed moeten voorbereiden op een toekomst in een wereld die steeds internationaler wordt en die vraagt om andere kennis, vaardigheden en attitude.

Omdat we vinden dat we leerlingen goed moeten voorbereiden op een toekomst als betrokken burger in een multiculturele samenleving; een samenleving waarin begrip op kunnen brengen voor anderen en andermans standpunten voorwaarden zijn voor het functioneren van die samenleving, in die samenleving en ten behoeve van die samenleving.

Omdat we vinden dat we leerlingen moeten voorbereiden op een maatschappij die steeds complexer wordt; een maatschappij die vraagt om burgers die creatieve oplossingen weten te bedenken voor universele problemen, die zich kunnen redden in een internationaal en multicultureel gezelschap en die zich betrokken tonen bij hun omgeving.

Om al die redenen geven we op het Schoter al sinds 2004 tweetalig onderwijs in de vwo-afdeling. En omdat we geloven in de kracht en meerwaarde van tweetalig onderwijs geven we dit met ingang van het schooljaar 2017-2018 ook in de havo-afdeling en vanaf schooljaar 2018-2019 op alle niveaus.

Ambities

Als je op het Schoter tweetalig onderwijs hebt gevolgd dan:

- Heb je een voorsprong bij (internationale) vervolgopleidingen en op de (internationale) arbeidsmarkt, onder andere door een uitstekende beheersing van de Engelse taal;
- Sta je open voor mensen uit andere culturen, toon je je geïnteresseerd in de wereld om je heen en is het een tweede natuur om vraagstukken altijd vanuit meerdere perspectieven te bekijken;
- Ben je zelfstandig en gewend om verantwoordelijkheid te nemen voor je handelen en je eigen leerproces;
- Heb je een lerende en onderzoekende houding, ben je nieuwsgierig en streef je ernaar het beste uit jezelf en anderen te halen;

Hoe bereiken we onze ambities?

Een uitstekende beheersing van het Engels.

Een uitstekende beheersing van het Engels, vraagt om een centrale plek van de taal in het curriculum. Omdat we weten dat je een tweede taal het beste leert door een volledige onderdompeling (immersion) krijgen leerlingen niet alleen meer uren Engels, maar wordt de Engelse taal ook ingezet als instrument om de vakinhoud van de andere vakken aan te bieden. Zo ondersteunen die vakken op hun beurt weer de verwerving van de Engelse taal.

Engelstalige vakken gebruiken de zogenaamde CLIL-didactiek.¹ CLIL-didactiek betekent in de praktijk dat er activerende lessen gegeven worden, waarbij nadruk ligt op het combineren van vakinhoudelijke doelen en taalverwerving.

Leerlingen sluiten het Engels in de derde klas af op B2 niveau van het CEFR (Common European Framework of Reference for Languages). Na het succesvol afsluiten van het derde jaar krijgen de leerlingen een tto junior certificate.

In de bovenbouw van havo-vwo sluiten de leerlingen hun opleiding af met een IB-certificate en worden ze daarnaast voorbereid op het halen van een Cambridge certificaat (CAE) voor Engels. Beiden geven leerlingen een voorsprong in het (internationale) vervolgonderwijs en op de (internationale) arbeidsmarkt.

Een nieuwgierige, betrokken en goed geïnformeerde wereldburger worden.

Om te realiseren dat we leerlingen opleiden tot geïnteresseerde volwassenen die open staan voor (mensen uit) andere culturen hanteren we in de onderbouw een internationale leerlijn Europese en Internationale Oriëntatie, gevolgd door het vak Global Perspectives in de bovenbouw. Hiermee leren we leerlingen de kennis, vaardigheden en attitude aan waarmee ze na 5 of 6 jaar klaar zijn om in de wereld in te gaan.

Met de leerlijn EIO bieden we aan de hand van thema's een samenhangend wereldburgerschapsprogramma. Het doel van dit programma is niet alleen het ontwikkelen van internationale competenties, maar ook persoonsvorming. Wereldburgerschap, internationale samenwerking, interculturele communicatie en de eigen positie binnen een steeds internationaler wordende wereld zijn enkele van de onderwerpen die aangesneden worden. De leerlijn EIO levert na jaar 3 (samen met de leerlijn Engels) bij goed gevolg een junior certificate op.

Het vak Global Perspectives is gericht op het aanleren van onderzoeksvaardigheden en een kritische attitude en het is Engelstalig. Er staan maatschappelijk relevante thema's op het programma, die betrokkenheid vragen en versterken. Het vak Global Perspectives kan worden afgesloten met een internationaal erkend Cambridge certificaat.

¹ Zie voor toelichting bij begrippen en afkortingen de verklarende woordenlijst op pagina 24.

Een zelfstandige jongvolwassene worden, die verantwoordelijkheid neemt voor het eigen leren en verantwoordelijkheid neemt voor anderen.

Met alle activiteiten die we binnen en buiten de lessen en in binnen- en buitenland ondernemen werken we ernaar toe dat leerlingen steeds zelfstandiger worden en steeds meer verantwoordelijkheid leren nemen. Dat betekent bijvoorbeeld dat we leerlingen in een lijn die steeds meer autonomie vraagt laten kennismaken met een vergadering van de Verenigde Naties: eerst door ze in het klein te laten oefenen en vaardigheden te laten verwerven binnen de veiligheid van de eigen groep, vervolgens door leerlingen te laten deelnemen aan een Model United Nations samen met leerlingen van andere scholen en in een laatste fase om leerlingen een Model United Nations te laten organiseren. Het betekent ook dat we leerlingen, als ze net op school zijn, laten begeleiden door ouderejaars en dus dat we ouderejaars de verantwoordelijkheid geven om de brugklassers te ondersteunen bij hun eerste schreden op het Schoter. Ook op het vlak van internationale ervaringen hebben we die eigen verantwoordelijkheid steeds in het vizier door toe te werken naar het organiseren van een internationale stage in het voorexamenjaar.

Het Schoter kent al een rijke traditie als het gaat om tweetalig onderwijs. Er is veel kennis, expertise en liefde voor deze specifieke tak van onderwijs op de school aanwezig. Tegelijkertijd maakt het tweetalig onderwijs op school in korte tijd een enorme ontwikkeling door: van junior naar senior college en van een tweetalig vwo, naar een tweetalig mavo-havo-vwo. Dat is een enorme uitdaging voor alle betrokkenen. We koesteren daarom de ambitie, leergierigheid en het enthousiasme die docenten en coördinatoren dagelijks tentoonspreiden en waarmee we deze uitdaging graag aangaan.

Doel beleidsplan

Het Schoter is een school met 1149 leerlingen en heeft een openbaar karakter. Het is een school waar ieder kind ongeacht godsdienst, levensbeschouwing en of sociaal-culturele achtergrond welkom is. Het Schoter biedt sinds 2004-2005 tweetalig onderwijs aan binnen haar vwo afdeling en heeft de status van junior college. Vanaf het schooljaar 2017-2018 kunnen ook havo leerlingen tweetalig onderwijs volgen en met ingang van het schooljaar 2018-2019 zal hetzelfde gelden voor mavo leerlingen.

In het schooljaar 2017-2018 krijgen 148 leerlingen tweetalig onderwijs op havo of vwo niveau.

Dit beleidsplan heeft tot doel om onze ambities ten aanzien van tweetalig onderwijs op Het Schoter te verwezenlijken en structureel te werken aan het continue verbeteren van het tweetalige onderwijs.

De aanleiding voor het schrijven van een beleidsplan is dat het bestaande beleidsplan (uit 2014-2015) om een drietal redenen aan vervanging toe is.

Om te beginnen zijn we in het schooljaar 2017-2018 gestart met een tweetalige havo en treffen we de voorbereidingen om in 2018-2019 te starten met de tweetalige mavo. Daarmee neemt de omvang van de tweetalige afdeling sterk toe en dat vraagt om een heroverweging.

Daarnaast streven we ernaar om in het schooljaar 2020-2021 formeel de status van senior college te verkrijgen. In dit beleidsplan maken we de balans op van de stappen die we daartoe tot nu toe gezet hebben en concretiseren we welke stappen zullen moeten volgen de komende jaren.

Ten slotte heeft de tweetalige vwo-afdeling in het schooljaar 2015-2016 een collegiale hervisitatie gekregen in het kader van het junior tto-certificaat. Tijdens die visitatie concludeerde de commissie dat Het Schoter voldoet aan de Standaard tto havo/vwo. Natuurlijk werden er ook ontwikkelmogelijkheden benoemd, die inmiddels deels gerealiseerd zijn. Ook daarvan maken we de balans op en stippelen we vervolgstappen uit.

Dit beleidsplan heeft betrekking op de tweetalige havo/vwo afdeling van Het Schoter. In het schooljaar 2017-2018 verschijnt apart een beleidsplan voor de toekomstige tweetalige mavo afdeling.

Opbrengsten en resultaten

Instroom

Tot nu toe startten jaarlijks rond de 25 vwo leerlingen in de brugklas met een tweetalige vwo opleiding. In het schooljaar 2017-2018 verwelkomen we ruim 60 leerlingen en starten we met een havo brugklas en een vwo brugklas. We streven ernaar om in het schooljaar 2018-2019 te starten met ten minste vijf brugklassen: 1 op mavo niveau, 2 op havo niveau en 2 op vwo niveau. Het Schoter heeft de ambitie om in 2021 een school te zijn die in elk geval voor de helft een tweetalige instroom heeft. De toename van de instroom heeft gevolgen voor de organisatie en professionalisering op het Schoter.

Doorstroom

De doorstroom binnen de tweetalige vwo-afdeling (bijlage 1) verloopt op dit moment naar wens. Met ingang van het schooljaar 2016-2017 zijn de overgangsnormen voor de tweetalige afdeling aangescherpt, om ervoor te zorgen dat het Engels van tto leerlingen echt op niveau is. Daartoe moeten leerlingen uit de eerste drie klassen van het vwo en vanaf het schooljaar 2017-2018 ook de havo, om bevorderd te kunnen worden binnen de tweetalige afdeling, het vak Engels met ten minste een 7.0 afsluiten en daarnaast een A hebben voor Bilingual Attitude.

Om bevorderd te kunnen worden van 4tv naar 5tv moeten leerlingen ten minste 4 van de 5 voorbereidende IB-toetsen met ten minste een 6.0 afronden en moet de Bilingual Attitude positief beoordeeld zijn.

In de tweede en derde klas schommelt het percentage leerlingen dat bevorderd wordt enigszins, maar dat hangt mede samen met de omvang van de groep. Doordat de groep vrij klein is, zorgt één zittenblijver al voor een relatief hoog percentage. Zo lang het doorstroompercentage in de bovenbouw en de examenresultaten op orde zijn, maken we ons hier geen zorgen over.

Uitstroom

De laatste twee jaar is 100% de leerlingen uit de tto-afdeling geslaagd voor hun vwo diploma. Bovendien zijn hun resultaten bovengemiddeld voor alle vakken en dus ook voor de vakken Nederlands en Engels (bijlage 1). Natuurlijk is het streven om dat zo te houden.

Certificaten

Onderbouw.

In de derde klas van het tweetalige vwo wordt het Cambridge Secondary-1 Checkpoint examen afgenomen als afsluiting van de B2 lijn. Leerlingen moeten om uiteindelijk de overstap naar het Senior program te kunnen maken aantonen dat bij elke vaardigheid binnen het vak Engels het B2 niveau (ERK) is behaald.

Naast deze eis voor het vak Engels, moeten leerling aan het einde van de derde klas een portfolio overleggen dat voldoet aan de eisen van het Junior College zoals beschreven in de door Nuffic opgestelde CFEC. Aan het einde van de het derde schooljaar ontvangt de leerling het certificaat Junior college.

Bovenbouw: Cambridge Engels.

In de vierde klas van het tweetalige vwo en vanaf 2020-2021 de havo, mogen leerlingen opgaan voor hun Cambridge Advanced exam in English. Een overzicht van de resultaten van de afgelopen jaren is te vinden in bijlage 1.

Bovenbouw: Cambridge Global Perspectives.

Met ingang van het schooljaar 2017-2018 worden leerlingen in de vwo afdeling in de gelegenheid gesteld om een Cambridge certificaat voor Global Perspectives te halen op A-niveau.

Bovenbouw: International Baccalaureate

Daarnaast leggen vwo-leerlingen in hun examenjaar het IB het examen Language & Literature A (higher or standard level) af. Dit examen is in het schooljaar 2016-2017 voor het eerst afgenomen. Een overzicht van de resultaten is te vinden in bijlage 1. We streven naar een gemiddelde van een 5.0 op het higher level (landelijk gemiddelde voor tto-leerlingen).

Certificaten: ambitie voor de tweetalige havo

Onderbouw

Vanaf 2019-2020 zullen leerlingen uit de 3 havo-klas deelnemen aan het First Certificate in English examen en hiermee een B1-niveau voor Engels aantoonbaar maken.

Daarnaast zullen leerlingen aan het einde van de derde klas een portfolio overleggen dat voldoet aan de eisen van het Junior College zoals beschreven in de door Nuffic opgestelde CFEC. Aan het einde van de het derde schooljaar ontvangt de leerling het certificaat Junior college.

Bovenbouw: Cambridge Engels.

In de vierde klas van het tweetalige havo, mogen leerlingen opgaan voor hun Cambridge Advanced exam in English.

Bovenbouw: Cambridge Global Perspectives.

Vanaf het schooljaar 2020-2021 zullen havisten de mogelijkheid krijgen om een Cambridge certificaat te halen voor het vak Global Perspectives op AS-niveau.

Bovenbouw: International Baccalaureate.

Vanaf het schooljaar 2021-2022 zullen de havisten in de gelegenheid gesteld worden om het IB Language B program te volgen.

Aannamebeleid

Tot en met het schooljaar 2016-2017 konden alleen leerlingen met een vwo-advies plaatsnemen in de tweetalige vwo brugklas. Vanaf het schooljaar 2017-2018 worden ook leerlingen met een h/v advies toegelaten tot de vwo brugklas en worden leerlingen met een havo advies toegelaten tot de tweetalige havo. Vanaf het schooljaar 2018-2019 zullen we leerlingen met een m/h advies in principe toelaten tot de tweetalige havo en leerlingen met een mavo advies in een tweetalige mavo plaatsen.

Het is een bewuste keuze om de toelatingseisen niet strenger te maken: we vinden dat tweetalig onderwijs voor iedereen binnen bereik moet liggen en willen zoveel mogelijk leerlingen de kans bieden om dit toekomstgerichte en internationaal georiënteerde onderwijs te kunnen volgen. Dat betekent wel dat we vooraf het belang van een goede motivatie sterk benadrukken, dat we met leerling, ouders en eventueel de basisschooldocent in gesprek gaan over de haalbaarheid van het beoogde niveau en bovendien dat we deze leerlingen van het begin af aan goed begeleiden bij de overstap, de voortgang goed monitoren en het beleid zo nodig bijstellen. Hieronder wordt beschreven hoe we dat denken te doen.

De intake.

Als de leerlingen zich hebben ingeschreven voor tweetalig onderwijs worden ze uitgenodigd voor een introductiemiddag. Tijdens die middag maken ze kennis met de mentor en de klas. en voeren ze een kort gesprek in het Engels met één van de docenten uit de tweetalige afdeling. Doel van dat gesprek is om in kaart te brengen op welk niveau spreekvaardigheid de diverse leerlingen binnenkomen, zodat we direct leerlingen bij aanvang van het schooljaar op hun eigen niveau kunnen aanspreken.

Versterkt mentoraat.

De ondersteuning van de brugklasleerlingen wordt verder vormgegeven door: een versterkt mentoraat en een tweewekelijks overleg tussen teamleider, docent Engels en coördinator en mentoren. Tijdens dit overleg staan de voortgang van leerlingen, daaropvolgende acties en evaluatie centraal. Aangezien schooljaar 2017-18 het eerste jaar wordt dat we op deze wijze werken, zijn de ervaringen die we opdoen bepalend voor de wijze waarop de intake in het schooljaar 2018-2019 vormgeven.

Vanaf het schooljaar 2018-2019 zullen we in de havo en vwo afdeling werken met een versterkt leerlingenmentoraat, waarbij leerlingen uit de bovenbouw, leerlingen uit de brugklas op geregelde basis zullen begeleiden en ondersteunen. Die ondersteuning is enerzijds gericht op de overgang van basisschool naar middelbare school, maar heeft daarnaast betrekking op het bieden van taalsteun. (zie hieronder)

Taalsteun

Als leerlingen eenmaal in een tweetalige klas zitten is, naast het niveau van het Engels, vooral de Bilingual Attitude (bijlage 3) van belang. Het actief gebruiken van het Engels beschouwen we als basisvoorwaarde. Dat betekent dat alle communicatie in het klaslokaal vanaf het eerste moment in principe in het Engels plaatsvindt, maar dat we leerlingen wel de benodigde taalsteun en begeleiding bieden bij deze overgang. Die taalsteun heeft in eerste instantie betrekking op het aanleren van vaktaal. Dat doen we onder andere door leerlingen een *personal idiom file* te laten aanleggen, waarin ze (voor hen) lastige woorden en zinnen opnemen. Dat doen we ook door te werken met een centraal idioom bestaande uit kernconcepten en kernzinnen voor lessenreeksen. Bovenbouwleerlingen zullen in het kader van een versterkt leerlingenmentoraat op maat ondersteuning kunnen bieden.

Werving

De werving bestond tot en met het schooljaar 2016-2017 uit:

- Leerlingen en ouders informeren door middel van een leerlingenbulletin (Schoter X-press) over tweetalig onderwijs en;
- Leerlingen informeren en enthousiasmeren tijdens bezoeken aan en kennismakingslessen op basisscholen en;
- Leerlingen en ouders informeren tijdens groep8avonden, een algemene informatieavond, een brochure over het tto en de open dagen en;
- Ouders en leerlingen tweetalig onderwijs laten ervaren door workshops aan ouders en leerlingen geven tijdens een 'high tea' .

We besteedden dus altijd al vrij veel aandacht aan tweetalig onderwijs, maar tot nu toe waren deze activiteiten steeds een onderdeel binnen de totale werving. De groei van tweetalig onderwijs op Het Schoter in volume en de verbreding naar alle niveaus vertalen we met ingang van het schooljaar 2017-2018 naar meer exclusieve aandacht voor dit type onderwijs.

Dat betekent dat de werving van karakter verandert. Om leerlingen in groep 8 kennis te laten met tweetalig onderwijs nemen ze deel aan een spel waarbij ze een probleem kunnen oplossen. Op verschillende momenten (bezoek aan basisscholen, groep8avond, open dag) kunnen de leerlingen door het maken van opdrachten een onderdeel van de oplossing verdienen.

Doel is dat leerlingen kunnen uitleggen wat tweetalig onderwijs is, dat ze een beeld hebben van het tweetalig onderwijs op Het Schoter en natuurlijk dat ze zo enthousiast worden dat ze zich bij ons aanmelden.

Wat betreft de zichtbaarheid van het tto voor ouders en toekomstige leerlingen is het van belang om met regelmaat te communiceren over de activiteiten die we ondernemen en de successen die we behalen. Hierbij maken we veel gebruik van social media, zoals facebook en linked-in.

De aanwezigheid van het tto binnen de school is het afgelopen jaar vergroot. Dit komt onder andere doordat het invoeren van de Bilingual Attitude een cultuuromslag teweeg heeft gebracht, waardoor in en buiten de klaslokalen steeds meer Engels te horen is. Daarnaast spreken ook de docenten tijdens vergaderingen Engels met elkaar en is het tto logo groot aanwezig op het schoolgebouw. Toch kunnen we altijd nog meer uitdragen dat tweetalig onderwijs op school een duidelijke plek heeft. In het schooljaar 2017-2018 realiseren we een tto werkruimte voor docenten en zal onze visie op tweetalig onderwijs verbeeld worden in de hal, de aula en de gangen van het schoolgebouw.

Organisatie

Op dit moment valt de tto-afdeling onder de verantwoordelijkheid van de teamleider vwo. Die is tevens verantwoordelijk voor de invoering van het tto op de havo en de voorbereiding van de tweetalige mavo. Naast een teamleider zijn er een coördinator tweetalig havo-vwo en een coördinator tweetalig mavo.

Met het oog op de ambitie om in 2020-2021 als school in elk geval voor de helft een tweetalige instroom te hebben, zullen we vanaf het schooljaar 2018-2019 met een iets andere structuur binnen de schoolleiding gaan werken. Net als nu zullen coördinatoren in eerste instantie verantwoordelijk zijn voor het onderwijs binnen de afdelingen. Zij zullen verantwoording afleggen aan de eigen afdelingsleider. Één van de afdelingsleiders zal het tweetalig onderwijs in de portefeuille hebben om ervoor te zorgen dat het tweetalig onderwijs voldoende gestroomlijnd wordt en één gezicht blijft houden.

Voor de docenten die les geven in de tweetalige afdeling is er in het schooljaar 2017-2018 wekelijks tijd om bij elkaar te komen, te brainstormen, uit te wisselen, van elkaar te leren, te ontwikkelen etc. Daarnaast blijft het belangrijk om de docenten bij de visievorming, beleid en besluitvorming te betrekken en ook de kring van docenten die minder met het tto te maken hebben goed te informeren over de ontwikkelingen.

Onderwijs, didactiek en internationalisering

Bij de vormgeving van het onderwijs in de tweetalige havo en vwo afdeling beschouwen we onze visie als leidend. Kern daarvan is dat we leerlingen voorbereiden op een toekomst:

- in een wereld die steeds internationaler wordt en die vraagt om andere kennis, vaardigheden en attitude.
- als betrokken burger in een multiculturele samenleving waarin begrip op kunnen brengen voor anderen en andermans standpunten voorwaarden zijn voor het functioneren van die samenleving, in die samenleving en ten behoeve van die samenleving.
- in een maatschappij die steeds complexer wordt en die vraagt om burgers die creatieve oplossingen weten te bedenken voor universele problemen, die zich kunnen redden in een internationaal en multicultureel gezelschap en die zich betrokken tonen bij hun omgeving.

Een uitstekende beheersing van het Engels.

Een uitstekende beheersing van het Engels, vraagt om een centrale plek van de taal in het curriculum. Omdat we weten dat je een tweede taal het beste leert door een volledige onderdompeling (immersion) krijgen leerlingen niet alleen meer uren Engels, maar wordt de Engelse taal ook ingezet als instrument om de vakinhoud van de andere vakken aan te bieden. Zo ondersteunen die vakken op hun beurt weer de verwerving van de Engelse taal.

Engelstalige vakken gebruiken de zogenaamde CLIL-didactiek. CLIL-didactiek betekent in de praktijk dat er activerende lessen gegeven worden, waarbij nadruk ligt op het combineren van vakinhoudelijke doelen en taalverwerving.

Leerlingen sluiten het Engels in de derde klas af op het B2 niveau van het CEFR (Common European framework of reference for languages). Voor de vaardigheden lezen, schrijven en luisteren gebruikt het Schoter het Cambridge checkpoint examen. Voor spreekvaardigheid gebruikt het Schoter het Junior Speaking Contest. In de opbouw naar het derde jaar worden er Cambridge toetsen afgenomen om het niveau van de leerling te meten en concrete feedback te geven.

Vanaf het schooljaar 2019-2020 zullen we bij de havisten in de derde klas het FCE examen afnemen en de junior speaking contest gebruiken om B2-niveau inzichtelijk te maken. Na het succesvol afsluiten van het derde jaar krijgen de leerlingen een tto junior certificate. Als leerlingen het junior college met goed gevolg hebben afgesloten, kunnen ze in de vierde klas deelnemen aan het CAE examenprogramma, gevolgd door het pre-IB programma. Deze programma's bereiden leerlingen voor op het IB Language & Literature A dat in de vijfde en zesde klassen van het tweetalig vwo wordt aangeboden.

Voor de tweetalig havo ligt het IB Language B programma het meest voor de hand. Er zijn twee niveaus: higher level en standard level. Leerlingen starten in klas 4 (thavo) of klas 5

(twee) met higher level als ze het CAE-examen met goed gevolg hebben afgelegd, anders starten ze met standard level. Deze levels kunnen na enige tijd nog gewijzigd worden. De vakken die een centraal schriftelijk eindexamen kennen, worden vanaf dat moment weer in de Nederlandse taal gegeven (behalve het vak Engels). De vakken met een schoolexamen worden in het Engels aangeboden. Dat geldt voor: Art & Culture, Social Science en Global Perspectives.

Een nieuwsgierige, betrokken en goed geïnformeerde wereldburger worden.

Om te realiseren dat we leerlingen opleiden tot geïnteresseerde volwassenen die open staan voor (mensen uit) andere culturen hanteren we in de onderbouw een internationale leerlijn Europese en Internationale Oriëntatie, gevolgd door het vak Global Perspectives in de bovenbouw. Hiermee leren we leerlingen de kennis, vaardigheden en attitude aan waarmee ze na 5 of 6 jaar klaar zijn om in de wereld in te gaan.

De onderbouw

Met de leerlijn EIO bieden we aan de hand van thema's een samenhangend wereldburgerschapsprogramma. Het doel van dit programma is niet alleen het ontwikkelen van internationale competenties, maar ook persoonsvorming. Wereldburgerschap, internationale samenwerking, interculturele communicatie en de eigen positie binnen een steeds internationaler wordende wereld zijn enkele van de onderwerpen die aangesneden worden. Via vakoverstijgende projecten, uitwisselingen met buitenlandse scholen en overige extra curriculaire activiteiten, zoals het Junior Speaking Contest, de Drama contest, de Globe Science Fair, de Model United Nations en het bezoek van Native speakers, leiden we leerlingen op tot wereldburgers die kunnen opereren in een mondiale gemeenschap. De leerlijn EIO levert na jaar 3 (samen met de leerlijn Engels) bij goed gevolg een junior college certificate op.

Om een voorbeeld te geven van de thematische aanpak: een onderwerp als 'De Verenigde Naties' begint met het bekijken van het ontstaan van deze organisatie bij geschiedenis. Bij aardrijkskunde/economie staan vervolgens de doelstellingen en het functioneren van de VN centraal. Bij EIO gaan leerlingen luisteren naar een spreker die bij deze organisatie heeft gewerkt en wordt er gewerkt aan de structuur van een VN debat. Tijdens de uren Engels werken leerlingen aan het schrijven van een resolutie en aan het spreken in het openbaar. Vervolgens participeren leerlingen binnen de eigen school in een kleinschalige *Model United Nations (MUN)* om het geleerde toe te kunnen passen en nemen in een daarop volgende fase deel aan een MUN met leerlingen van andere scholen. In het schooljaar 2018-2019 willen we de stap zetten naar het organiseren van een MUN door bovenbouwleerlingen voor andere scholen en in de toekomst zouden we leerlingen willen laten participeren in een buitenlandse MUN.

Voor alle activiteiten die we ondernemen op het gebied van internationalisering wordt alle documentatie met ingang van lichte leerlingen die in het schooljaar 2017-2018 in de

brugklas start, systematisch verzameld in een digitaal portfolio. Alle betrokken docenten en leerlingen worden daartoe geschoold.

De bovenbouw

Het vak Global Perspectives voldoet aan diverse doelstellingen die we met ons vwo onderwijs in het algemeen en het tweetalig onderwijs in het bijzonder beogen: het biedt binnen een tweejarig programma wetenschappelijke vorming en bereidt leerlingen voor op de universiteit, het is sterk gericht op het aanleren van onderzoek vaardigheden en een kritische attitude en het is Engelstalig. Daarnaast is het GPR-programma thematisch en vakoverstijgend ingericht en staan er maatschappelijk relevante thema's op het programma, die betrokkenheid vragen en versterken. In 4vwo wordt gewerkt om het As-level van Global Perspectives te halen. In 5vwo werken leerlingen aan het Cambridge Research Report and Research-programma (A-level).

Verder staan een uitwisseling en het organiseren van een internationale stage van ten minste twee weken op het programma in de bovenbouw, kunnen leerlingen deelnemen aan de Globe Science Fair en hebben we de ambitie om met ingang van het schooljaar 2018-2019 leerlingen uit de bovenbouw een MUN te laten organiseren voor andere scholen. Vanaf het schooljaar 2020-2021 zullen we Global Perspectives op As-niveau ook aan de havisten aanbieden. Dat geldt eveneens voor de uitwisseling, de internationale stage, deelname aan de Globe Science Fair en de organisatie van een MUN.

Een zelfstandige jongvolwassene worden, die verantwoordelijkheid neemt voor het eigen leren en verantwoordelijkheid neemt voor anderen.

Met alle activiteiten die we binnen en buiten de lessen en in binnen- en buitenland ondernemen werken we ernaar toe dat leerlingen steeds zelfstandiger worden en steeds meer verantwoordelijkheid leren nemen. Dat betekent bijvoorbeeld dat we leerlingen in een lijn die steeds meer autonomie vraagt laten kennismaken met een vergadering van de Verenigde Naties: eerst door ze in het klein te laten oefenen en vaardigheden te laten verwerven binnen de veiligheid van de eigen groep, vervolgens door leerlingen te laten deelnemen aan een Model United Nations samen met leerlingen van andere scholen en in een laatste fase om leerlingen een Model United Nations te laten organiseren. Het betekent ook dat we leerlingen, als ze net op school zijn, laten begeleiden door ouderejaars en dus dat we ouderejaars de verantwoordelijkheid geven om de brugklassers te ondersteunen bij hun eerste schreden op Het Schoter. En ook op het vlak van internationale ervaringen hebben we die eigen verantwoordelijkheid steeds in het vizier door toe te werken naar het organiseren van een internationale stage in het voorexamenjaar.

Curriculum

Het curriculum voldoet in grote lijnen aan de eisen die de Standaard stelt. In de eerste en tweede klas wordt 60% van de lessen in het Engels gegeven, in de derde klas is dit 74%. In de bovenbouw van het vwo is gemiddeld 23% van de lestijd in het Engels. (bijlage 2) Met het oog op het verkrijgen van de status van senior college zal vanaf het schooljaar 2018-2019 het vak lo vanaf de 4^e klas in het Engels worden gegeven.

Scholing, professionalisering en kwaliteitszorg

Scholing en professionalisering

Juist omdat we onze tweetalige afdeling willen profileren en sterk uitbreiden hechten we waarde aan professionalisering en scholing van het docententeam. In bijlage 4 is een overzicht te vinden van het aantal docenten dat het komende jaar werkzaam is in de tweetalige afdeling, de scholing die zij tot nu toe genoten hebben en de scholing die zij het komende jaar op zullen pakken. De wijze waarop de professionalisering van het docententeam vorm krijgt, is gestoeld op onze visie op tweetalig onderwijs, het geven van het goede voorbeeld en het leren van elkaar.

Cambridge Advanced & Proficiency

Op Het Schoter staan scholing en professionalisering hoog op de agenda. Dat betekent dat we van alle docenten die lesgeven binnen één van de afdelingen verwachten dat ze bij aanvang van hun werkzaamheden functioneren op CAE-niveau en dat in de loop van het eerste jaar van hun werkzaamheden ook kunnen aantonen middels een certificaat. De docenten die hun CAE-certificaat hebben, nodigen we vervolgens uit om een CPE certificaat te halen of anderszins hun Engelse taalvaardigheid verder te ontwikkelen. De ondersteuning bij de voorbereiding op het halen van een CAE certificaat is binnen de school geregeld. Overige scholing op dit terrein wordt van buitenaf georganiseerd en ingekocht. Met het oog op de ontwikkeling van de tweetalige havo en mavo zal in het schooljaar 2017-2018 een groot aantal docenten hun CPE willen halen.

CLIL

Wat betreft scholing op het gebied van CLIL hebben we nu al verschillende mogelijkheden tot onze beschikking:

- Op bestuurlijk niveau worden via de academie worden een beginnerscourse, een intermediate course en een advanced course aangeboden en;
- Daarnaast is er gelegenheid om een intensieve beginnerscourse of advanced CLIL-course in Engeland te volgen en;
- Bieden we op individueel niveau CLIL-coaching op de werkvloer en;
- Zijn er mogelijkheden tot scholing per discipline / op aanvraag.

In het schooljaar 2016-2017 heeft (met het invoeren van de tweetalige havo en de voorbereiding van de tweetalige mavo) een groep van 12 docenten een CLIL-cursus in het buitenland gevolgd. In 2018 zal om dezelfde reden een volgende groep een intensieve training in het buitenland krijgen.

Voor 2019 staat in de planning om het docententeam op de werkvloer te laten trainen, zodat én het niveau van alle docenten op peil blijft én differentiatie naar niveau mogelijk wordt.

Tot en met het schooljaar 2017-2018 volgen startende collega's de beginnerscourse bij de academie van het overkoepelende bestuur, gevolgd door intermediate en advanced courses

en/of -afhankelijk van de ontwikkelingsbehoefte van de betreffende collega- begeleiding in de vorm van persoonlijke coaching. Één collega is inmiddels actief als CLIL-coach en één collega volgt daartoe in het schooljaar 2017-2018 een opleiding. Vanaf het schooljaar 2018-2019 zullen zij ook de beginnerscourse voor hun rekening nemen. Met de docenten Frans en Duits stellen de CLIL-coaches in het schooljaar 2017-2018 een persoonlijk ontwikkeltraject op.

Beide CLIL-coaches zullen zich (naast de coaching) aan het begin van het schooljaar 2017-2018 bezig houden met het aanvullen van het bestaande lesobservatiemodel met specifieke competenties voor tto docenten. De indicatoren die daartoe worden geformuleerd, zullen vervolgens ook vertaald worden naar leerling enquêtes en een meer systematische rol spelen bij het aannamebeleid van tto-docenten.

In het kader van leren van elkaar, zullen we de wekelijkse werkbijeenkomsten verder onder andere gebruiken voor de uitwisseling van good practices. Alle communicatie rond en tijdens deze bijeenkomsten zal verder in het Engels zijn, het geven van feedback aan elkaar zal gemeengoed moeten worden en ook tijdens de bijeenkomsten zullen we gebruik maken van CLIL-methodieken. Het leren van elkaar zullen we verder stimuleren door trio's te maken die twee maal per jaar bij elkaar op lesbezoek gaan en daarnaast participeren collega's in de verschillende vak gerelateerde netwerken die er binnen tweetalig onderwijs zijn.

Kwaliteitszorg

De kwaliteitszorg valt onder de verantwoordelijkheid van de teamleider tweetalig onderwijs. In nauwe samenwerking met de coördinator en de directie zijn de ambities voor de langere termijn vastgesteld en op basis daarvan is dit beleidsplan met daaraan gekoppeld een jaarplan opgesteld. Dit beleidsplan wordt samen met het jaarplan uitvoering en regelmatig besproken met de directie, de coördinator, het team, betrokken ouders en leerlingen (klankbordgroepen) en vastgesteld door de MR. Evaluatie en bijstelling van de plannen valt onder verantwoordelijkheid van de teamleider.

Budget en facilitering

De tto afdeling beschikt over een eigen begroting en budget. Ouders van leerlingen in de onderbouw van het tto betalen op dit moment 400,-. In de vierde klas is de bijdrage 450,- en in klas 5 en 6 van het tweetalig vwo is de ouderbijdrage 250,-.

Van die bedragen betalen we alle excursies en buitenlandse reizen, maar ook specifieke tto activiteiten, lesmateriaal, native speakers, lidmaatschap van Nuffic, een deel van de scholing van het docententeam en de IB examens.

Met het oog op de invoering van de tweetalige mavo en een gedegen voorbereiding en scholing van het team voor de mavo en de havo afdeling zullen we voor het schooljaar 2017-2018 en voor het schooljaar 2018-2019 een subsidie aanvragen bij Nuffic.

Naast een eigen begroting kent het tto team ook een eigen taakruimte en facilitering. Voor alle leden van het team is het wekelijkse overleg gefaciliteerd en daarnaast is er extra ruimte voor specifieke taken, zoals: de organisatie van en begeleiding bij reizen, ondersteuning bij de Cambridge lessen, de CLIL-coaching en het coördineren van de afdelingen. Met ingang van het schooljaar 2017-2018 maken we een onderscheid gemaakt tussen het coördinaat voor de h/v klassen en voor de mavo klassen.

De begroting en de facilitering van het team zijn op orde. Het is vooral zaak om deze consequent tegen het licht te houden en aan te passen aan de veranderende omstandigheden.

Bijlage 1: resultaten

Doorstroom en uitstroom

	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017
Doorstroom					
1tv-2tv	100%	100%	100%	100%	100%
2tv-3tv	100%	92%	100%	95%	89%
3tv-4tV	77%	93%	89%	92%	90%
4tv-5tv				88%	100%
5tv-6tv				92%	100%
6tv				90%	100%

Examencijfers Nederlands en Engels

	Vak	afwijking	percentiel	gemiddelde	Landelijk
2015/16	Nederlands	0,4	90%	6,5	6,1
	Engels	0,8	99%	7,8	7,0
2016/17	Nederlands	0,6	99%	6,7	6,1
	Engels	0,7	96%	7,7	6,7

Resultaten CAE

	CAE	
2015/16	1xA 1xB 5xC 2x niet gehaald	1 lln heeft het overgedaan (C) 1 lln is gestopt met tto
2016/17	12xB 2xC	

Resultaten IB

2016-2017	English A: Lang and Literature HL	English A: Lang and Literature SL	# of students English A: Lang and Literature HL	# of students English A: Lang and Literature SL
Schoter	4.45	4.0	11	1
80 scholen NL	4.78	4.73	1914	881

Bijlage 2: lessentabellen

2017-2018	1tv	2tv	3tv	4tv	5tv	6tv
Art & Culture				1		
Biology	2	2	2			
Drama	1	1	1			
Economics			2			
EIO	1	1	1			
English /IB	4	3	3	3	4	4
Geography	2	2	2			
Global Perspectives				2	1	
History	2	2	2			
Mathematics	3	2	2			
Physics & chemistry		2				
Physics			2			
Chemistry			2			
Physical Education	2	2	2			
Social Science					2	
Totaal Engelstalig	17	17	21	6	7	4
Totaal lesuren	28,5	28,5	28,5	26	26	20
Percentage Engels	60%	60%	74%	23%	27%	20%

2017-2018	1th
Art	1
Biology	2
Drama	1
EIO	1
English /IB	4
Geography	2
History	2
Mathematics	3
Physical Education	2
Totaal Engelstalig	18
Totaal lesuren	28,5
Percentage Engels	63%

Bijlage 3: rubric bilingual attitude

Starting in 2016-2017, bilingual students will not only receive a regular report card but will also be scored for effort and use of English during classes and other school-related activities. Effort, motivation and a continuous willingness to use English (not only when asked) are important during bilingual classes. This will improve fluency significantly. All teachers teaching their subject in English will score the students for the criteria mentioned.

A = Good, B = Sufficient, C = Insufficient

At the end of the year:

1 x C / 2x B / 1xB & 1xC means that teaching staff has to decide whether a student can continue his bilingual education. 2 x C means that the student will have to quit bilingual class.

Points	0	1	2	3
Criterion I Private interaction with teacher	Speaks too little to be assessed.	Speaks English when asked to, but otherwise Dutch.	Speaks English mostly to the teacher in class.	Always speaks English to the teacher in class and mostly outside of the lesson.
Criterion II Questions and answers during lesson	Speaks too little to be assessed.	Tries to speak in English, but isn't very confident in doing so. Switches to Dutch for some words while answering in English.	Only occasional lapses into Dutch, but speaks English confidently.	Speaks English consistently and confidently.
Criterion III Group work and social interaction with classmates	Speaks too little to be assessed.	Makes an effort to speak English but needs occasional reminding.	Always speaks English in class.	Consistently and confidently speaks English. Also outside class (i.e. during a trip) Encourages and assists others to speak English, for example by always answering in English.

Total points	9	8	7	6	5	4	<4
Score year 1	A	A	A	A	B	B	C
Score year 2	A	A	A	B	B	C	C
Score year 3	A	A	B	B	C	C	C

Bijlage 4: stand van zaken scholing

	Tot en met 2017	Tot en met 2018
Docenten werkzaam binnen tto	27	31
CAE	19	24
CPE	7	18
CLIL in company	13	24
CLIL abroad	18	28

Bijlage 5: verklarende woordenlijst

Bilingual Attitude	De mate waarin leerlingen de Engelse taal gebruiken wordt beoordeeld voor wat betreft: interactie met de docent, vragen en antwoorden en interactie met medeleerlingen
Cambridge CAE	Het Cambridge Certificate in Advanced English is een examen voor gevorderde studenten Engels. Het vertegenwoordigt het C1-niveau van de Cambridge examenreeks
Cambridge CPE	Het Cambridge Certificate of Proficiency vertegenwoordigt het C2-niveau van de Cambridge examenreeks. Dat is het hoogste niveau
Cambridge FCE	Het Cambridge First Certificate in English is een examen voor bovengemiddelde studenten Engels. Het vertegenwoordigt het B2-niveau van de Cambridge examenreeks
Cambridge Global Perspectives AS & A level	Cambridge International AS & A Level Global Perspectives & Research bevordert kritisch en analytisch denken, waarbij leerlingen verschillende onderzoeksmethoden gebruiken en global issues vanuit meerdere perspectieven bekijken. Leerlingen onderzoeken en oordelen over kwesties op wereldschaal die relevant zijn voor hun eigen leven Het niveau van de <i>A-level</i> examens is vergelijkbaar met dat van de vwo-examens. Als alternatief voor de <i>A-Levels</i> kan men ook <i>A/S levels</i> behalen, het <i>advanced subsidiary level</i> . De studiebelasting is ongeveer de helft van die van de <i>A-Levels</i> en het niveau van de <i>A/S</i> examens is lager.
Cambridge checkpoint (secondary 1)	Diagnostische toets waarmee het niveau van het Engels voor diverse vaardigheden wordt vastgesteld en waarmee voor diverse vaardigheden wordt aangetoond dat leerlingen het juiste niveau hebben (B2)
CFEC	Common Framework of European Competence. Dit 'Referentiekader' geeft indicaties voor de 'Europese competenties' van leerlingen tussen de 12 en 19 jaar oud. De bedoeling van het <i>Common Framework for Europe Competence</i> is om een brug te vormen tussen de competenties en de schoolpraktijk. Elos scholen erkennen het denkbeeld van 'Europese staatsburgerschap' en hun taak om leerlingen voor te bereiden op studie en werk in Europa. Dit wordt gedaan door 'Europese en Internationale Oriëntatie' (EIO) in lesplannen en culturele- en uitwisselingsprogramma's aan te bieden
CLIL	Content Language Integrated Learning. Taalgericht vakonderwijs dat gekenmerkt wordt door de gelijktijdige opbouw van taalvaardigheid en vakkennis, terwijl de leerlingen een actieve rol hebben en de vaktaal spreken en schrijven.
EIO	Europese en Internationale Oriëntatie. Er is veel aandacht voor internationale thema's en samenwerking met buitenlandse leerlingen. EIO-activiteiten kunnen plaatsvinden binnen lessen, maar vinden ook buiten de normale lessen plaats. Het kan gaan om projecten (binnen of buiten de reguliere lessen) of om excursies en reizen. Op Het Schoter wordt EIO in de onderbouw ook als apart vak aangeboden.
ERK	Het Europees Referentie Kader beschrijft wat je in een vreemde taal precies moet kunnen om aan te tonen dat je deze taal op een bepaald niveau beheerst. Het ERK onderscheidt zes niveaus, die je in het volgende schema kunt samenvatten: <p>The diagram illustrates the European Reference Framework (ERK) with three main levels: A (Basisgebruiker), B (Onafhankelijke gebruiker), and C (Vaardige gebruiker). Each level is represented by a colored circle. Below each main level are two sub-levels, also in colored circles: A1 and A2 under A; B1 and B2 under B; and C1 and C2 under C.</p>

	<p>A1 is het laagste niveau, C2 is het niveau van de 'near native speaker' met een academisch denkniveau. Deze niveaus kun je voor alle talen gebruiken en betekenen in alle landen hetzelfde.</p> <p>Het ERK onderscheidt vijf taalvaardigheden: <i>lezen, luisteren, gesprekken voeren, spreken en schrijven</i>.</p>
IB Language & Literature A & Language B	<p>Het International Baccalaureate (IB) is een internationale instantie die onder andere het International Baccalaureate Diploma Programme, een pre-universitaire opleiding van twee jaar bedoeld voor de leeftijd van 16 tot 19 jaar, verzorgt.</p> <p>Op het vwo neem je deel aan het <i>International Baccalaureate Language and Literature A</i>. In dit programma is er onder andere aandacht voor literatuur, tekstanalyse en academisch schrijven.</p> <p>In de bovenbouw van de tweetalige havo neem je deel aan het zogenaamde <i>International Baccalaureate Language B</i>. In het IB-programma, dat gecombineerd is met het vak Engels, is er onder andere aandacht voor taalontwikkeling, tekstbegrip, tekstanalyse en schrijfvaardigheid.</p>
IPV-subsidie	Subsidie voor internationalisering in het primair en voortgezet onderwijs
Junior College	Een tto juniorschool voldoet aan de Standaard van Nuffic en is officieel gecertificeerd om leerlingen aan het eind van de onderbouw een tto junior certificaat te overhandigen.
Nuffic	Nuffic staat voor: Netherlands Universities Foundation for International Cooperation en is de Nederlandse organisatie voor internationalisering in het onderwijs.
PDCA	De PDCA-cyclus geeft het principe weer van continue verbetering en wordt gevormd door de facetten Plan-Do-Check-Act. Met dit principe wordt aangegeven dat voor het bereiken van een hogere kwaliteit een continue cyclus op gang moet worden gebracht van het plannen van acties, het ten uitvoer brengen van geplande acties, het checken of de resultaten van de acties werkelijk zijn zoals was beoogd, en het bijsturen of bijstellen van de uitvoering of plannen naar aanleiding van de checkresultaten